

při němž clo odpadne. To jest ale v praxi velmi nesnadno, ne-li nemožno. Maximální cena obilní, to jest taková cena, při které rolník více ochrany celní nepotřebuje, jest naprosto neurčitelná, od individuálních a místních poměrů závislá, tak že jednotně stanoviti se nedá. To se ukázalo právě v Anglii při odborném výslechuúčastněných stran. Také původního účelu, kterého se chtělo měnivými sazbami celními dosíci, totiž stejnoměrnosti obilních cen, se nedocílilo. Naopak měnivá celní sazba dráždila ku spekulaci, jako každý živel více méně náhodný. Obilní spekulanti uměle hnali ceny obilní do výše, až by clo odpadlo, a pak rázem vrhli zásoby své na trh, čímž nastalo náhlé klesání cen, které citelně poškodilo zemědělce. Celý obilní obchod nabývá při pohyblivých clech rázu nejistoty a riskantnosti. — Diehl uvádí dále statistické číslice na důkaz, že v uvedených letech tehdejší pohyblivá cla skutečně nedovedla zabrániti prudkému kolísání cel obilních, a výpovědi četných svědků vyslýchaných před vyšetřujícími výbory parlamentními, kteří vyslovují se vesměs proti clům měnivým a ve prospěch cel pevných.

Na základě těchto nepříznivých zkušeností, které v Anglii s pohyblivými cly byly učiněny, vyslovuje se Diehl velmi rozhodně proti všem návrhům na zavedení cel takových v Německu.

C. Hordáček.

Mittheilungen über die Verhandlungen der Section für Land- und Forstwirtschaft und Montanwesen des Industrie- u. Landwirtschaftsrathes. I. u. II. Tagung (1898, 1899); III. Tagung. (Vídeň, 1900.) Str. 216 a 357.

Teprve koncem minulého roku vydalo ministerium orby najednou oba tyto svazky o dosavadních třech zasedáních nového ústředního poradního sboru zemědělského, kteréž dopouštějí již nějaký úsudek o hodnotě práce jeho. V pravdě má vlastně za sebou teprve dvě pracovní zasedání, neboť druhá polovice roku 1898, v jehož prostřed teprve Rolnická rada se ustavila, byla vyplněna přípravami, zejména změnou stanov samých a úradami o řádu jednání. Celý organismus, jak ani jinak nejde, jest poněkud spleťtý. Kromě plenárních porad celé sekce (celé Rolnické rady) konají se porady oddělení (rolnického, lesnického, hornického) a látku pro ty porady připravují subkomitety zřízené pro jednotlivé speciální záležitosti, z nichž některé zůstávají stálými, jiné nikoliv, podle povahy úkolu. Zprávy výše uvedené obsahují výťahy z porad subkomitétních a hromad jednotlivých oddělení i plena sekčního, v plném pak doslovu referáty zpravodajů, které se tisknou již pro každou schůzi subkomitétní, ale pouze pro vnitřní potřebu, a schůze samy, i plenární, nejsou veřejné, takže předběžné zprávy o nich dostávají se veřejnosti pouze ve znění redigovaném úředníky konajícími úřad zapisovatelů. To má nepopíratelně dobrou stránku, že i v samém plenu není dost podnětu k »řečnění z oken« a projednávání udržuje se v mezích věcnějších. Součinnost ministerstva jest dosti intenzivní, zpravidla předchází i samu poradu subkomitétní dorozumění se vlády s referenty, vláda ostatně sama pečuje o opatření materiálu, jako se stalo n. př. velikou knihou Ertlovou a Lichtovou o svépomocné organizaci družstevní, pak sestavením statistiky zahraničního obchodu (přípravou pro jednání o všeobecném celním tarifu a smlouvách obchodních) a neméně objemným spisem o produkci, tržbě i cenách obilních a bursovním obchodě (jako podklad pro velikou enketu terminovou, jejíž stenografický zápis jest zase určen za materiál pro porady rolnického oddělení). Probíráme-li obě vydané zprávy o dosavadních jednáních, spozorujeme ihned, že se Rolnická rada dosud dovedla vyhnouti tak řečeným velikým otázkám, jako jest na př. problém »dluhového vyvazení« rolnického; leč bychom sem chtěli počítati též záležitost všeobecné povinné organizace společenstevní (ref. Bráf), kteráž hned v druhém roce přišla na řadu a usnešení o ní učiněná měla pak vliv na negativní vyřízení návrhův o zavedení poradních úředníků, rolnictví znalých, při politických úřadech (týž ref.). Když se totiž položil již důraz na to, aby se nová povinná společenstva rolnická učinila znenáhla skutečným orgánem agrárního selfgovernmentu, pozbyl závažnosti požadavek zřízení armády podřízených a úředníků poradních. Sice nescházelo pokusův o vtažení otázky

»dluhového vyvazení« v celém rozsahu, ale tím, že pojata ona do širšího rámce úvěrového problému, dostala celá ta záležitost zatím střízlivý ráz předběžného vyšetření o úvěrní organizaci zemědělské. Důkladný referát Hattingbergův, jenž velmi rozšířen objevil se pak ve veřejnosti v podobě samostatné knihy, obmezil se na sestavení hledišť pro základy znenáhleho vybavení dluhového na podkladě nynější organizace úvěrní (srv. výše článek prof. Bráfa).

Z dalších záležitostí všeobecnějšího rázu uvéstí jest zejména referát Lichtův o podporování svépomocného družstevního ruchu zemědělského, kterýž — arci už po předběžném dorozumění s vládou — vytkl zásady o způsobech a dosahu vládních podpor v příčině této a mohl se státi hned pak podkladem pro příslušnou vládní akci. Také otázce opravy akciového práva (ref. Marchet) věnován zvláštní referát a provedena porada, v níž neopomenuto poukázati na potřebu, aby také v Rakousku byly zavedeny t. zv. společnosti s ručením obmezeným, které v Německu už dobře se osvědčují. Za to v otázce celno-politické (ref. Zedtwitz) nepřišlo se dosud dále než k poradám přípravným. Do oboru sociálno-politického zasáhlo se třemi záležitostmi: otázkou o upravení služebního poměru úřednictva hospodářského v oddělení rolnickém (ref. Marchet), v hornickém pak o zkrácení pracovní doby (ref. Scherks) a pokračovacím vzdělávání mladistvých dělníků báňských (ref. Jičínský). Tu se arci ukázalo, že Rolnická rada rázem složení svého je mnohem upjatější s hledišť ochoty k rozhodnějším sociálno-politickým krokům opravným nežli nová naše instituce Rady pracovní. Všecky ostatní v obou rocích 1899 a 1900 projednané záležitosti týkaly se podrobnějších otázek, jako zejména o pojištění krupobitním (výsledek vlastně jen přípravný, ale pěkný materiál v referátě Marchetově), o levném prodávání soli dobytčí (ref. Mauroner), o otázce tuberkulínové (ref. Wienmayer), o podporování mlékařství (ref. Carpine), o podporování vývozu ovocného a povznesení ovocnictví (ref. Richter), o potírání a zamezení révové nemoci Black-rotu, o podpoře vývozu tavolet, o sprostění daně při novém zalesňování, osvobození neprůmyslových režijních pil od daně výdělkové. B.

Carl Jadrníček, *Das Gebürenaequivalent und das Gebürenpauschale der Communitäten für das VI. Decennium (1901—1910)* v Opavě 1900; — Adalbert Schimon, *Das Oesterreichische Gebürenaequivalent*; ve Vídni 1900.

Počátek nového (VI.) desetiletí (1901—1910) pro vyměření ekvivalentu poplatkového jest vlastní pohnutkou pro vydání obou brošur. Na hlavních zásadách zákonných, — jaké byly dány poplatkovým zákonem ze dne 9. února 1850 pol. saz. 57/106 B. e. (ř. z. č. 50), pak zákony ze dne 13. prosince 1862 (ř. z. č. 89) a ze dne 29. února 1864, § 22 (ř. z. č. 20), jakož i na výhodách, jaké byly vysloveny zákonem ze dne 15. února 1877 (ř. z. č. 98) pro jednotlivé držitele beneficí, a zákony ze dne 27. prosince 1880 a ze dne 15. dubna 1885 (ř. z. č. 1 ex 1881 a č. 51 ex 1885) pro společenstva dle zák. ze dne 9. dubna 1873 registrovaná, jakož i pro společenstva na svépomoci spočívající vůbec, jako jsou záložny, — po celou dobu nebylo ničehož měněno, nicméně vydávalo min. financí na počátku každého desetiletí zvláštní prováděcí nařízení, která se povždy svým obsahem více méně rozcházela. Také pro toto desetiletí bylo ministrem financí již 14. července 1900 (ř. z. č. 120) vydáno opět prováděcí nařízení, které se svým § 23. mezi průmyslníky a obchodníky značný přivodilo rozruch, jehož konečným účelem jest, docíliti cestou zákonodárství změnu jedné z hlavních zásad o vyměřování a předepisování ekvivalentu poplatkového. Při tomto stavu věci nemělo by býti nevděčno, o předmětu tom pojednati ve spisech zvláštních. Uvedené brošury berou se za týmž cílem, jsouce spisy zcela případnými, které dle předmluvy Jadrníčkovy a dle úvodu Schimonova mají sloužiti účelům praktickým.

Jadrníček naznačuje v úvodu, co jest ekvivalent poplatkový, a jaké ve směru tom byly dány zákony a nařízení (str. 5—10), dále jedná o subjektu a objektu ekvivalentu (str. 11—16, o jeho výměře, o započítí a trvání po-